

STUDIILE DE MASTERAT ȘI INSERȚIA PE PIAȚA MUNCII A ABSOLVENȚILOR

Le master et l'embauche des élèves sortant

*Gheorghe NEAGU,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Rezumat: În acest articol, sînt analizate, din punctul de vedere al studenților-absolvenți, care au urmat programele de master în cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți și din perspectiva angajatorilor, atît relațiile între ofertele universității și cerințele pieței muncii, cît și modalitățile de îmbunătățire ale acestui proces. Sînt identificate probleme sau situații critice în vederea căutării soluțiilor adecvate necesităților societății.

Cuvinte-cheie: Formare profesională, programe de masterat, curriculum, competențe, inserție, piața muncii, relaționare, principiul guvernancei, parteneriat public-privat, angajatori, investigații sociologice.

Abstract: Dans cet article on analyse, du point de vue des étudiants qui ont suivi les programmes de master à l'Université d'État „Alec Russo” de Bălți et de la perspective des employeurs, les relations entre les offres de l'université et les exigences du marché du travail aussi bien que les moyens d'améliorer ce processus. On identifie des problèmes ou des situations critiques afin de rendre possible la recherche des solutions adéquates aux nécessités de la société.

Mots-clés: formation professionnelle, programmes de Master, curriculum, insertion, marché du travail, relation, principes de gouvernance, partenariat public-privé, employeurs, investigations sociologiques.

Unul din obiectivele principale ale instituțiilor superioare de învățămînt este asigurarea interconexiunii cu piața muncii⁹. În ultimele două decenii, alocațiile de stat pentru învățămîntul superior au crescut, numărul studenților s-a dublat, însă acest fapt nu a produs și un impact social pe măsură.

În acest articol ne propunem să analizăm, din perspectiva opiniilor și percepțiilor studenților-absolvenți ai programelor de masterat de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți și ai reprezentanților angajatorilor, starea de fapt a relaționării universității cu piața muncii, identificînd probleme sau stări critice în vederea intensificării căutării soluțiilor adecvate necesităților societății.

Studiile ce țin de relaționarea instituțiilor de învățămînt superior cu piața forței de muncă au demonstrat că universitățile din Republica Moldova „formau” specialiști fără ca piața forței de muncă să aibă un cuvînt de spus, chiar dacă existau și anumite practici pozitive în domeniu¹⁰. În cadrul studiului „Forța de muncă în Moldova: ocupare și șomaj”, realizat de către Biroul Național de Statistică al Republicii

⁹pro-science.asm.md/.../Proiect_Cod_educat

¹⁰Toderaș, Nicolae, Procesul de armonizare a politicilor formării profesionale și ocupării din Republica Moldova cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene//www.ipp.md, p. 16-17.

Moldova¹¹ s-a constatat că nu existau mecanisme de monitorizare efectuate de instituțiile de formare profesională asupra situației absolvenților. Într-o asemenea situație, este dificil să diagnosticăm procesul de inserție al absolvenților în cadrul pieței forței de muncă.

Una din modalitățile de facilitare a inserției tinerilor absolvenți în cadrul societății o constituie studiile de masterat. Programele de masterat de profesionalizare, în conformitate cu actele normative din Republica Moldova, trebuie să fie concepute în așa mod încât să contribuie la o mai bună inserție a absolvenților în câmpul muncii¹².

Pe parcursul ultimilor doi ani, prin intermediul unor investigații sociologice, am încercat să măsurăm gradul de satisfacție al absolvenților față de calitatea studiilor oferite de către Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, în vederea inserției în câmpul muncii. Imaginea de ansamblu a stării calității studiilor de masterat, așa cum aceasta rezultă din percepțiile studenților-absolvenți, este aceea a unui nivel ridicat de calitate. Numai că starea pozitiv percepută a calității proceselor este însoțită de menținerea insistentă a unor carențe. Astfel, în iulie 2011, 42,25% din absolvenții programelor de masterat de 120 de credite susțineau că structura curriculum-urilor corespunde „în mică măsură” așteptărilor, iar 4,22% considerau că nu corespunde deloc.

În procesul investigațiilor, s-a făcut încercarea de a evalua și calitatea tehnologiilor de predare-învățare-evaluare. Per ansamblu, calitatea metodelor și procedeele utilizate este evaluată înalt. În același timp, din perspectiva inserției în câmpul muncii, trebuie să ne îngrijoreze următorii indici: 26,76% din respondenți au declarat că modalitățile de predare corespund „în mică măsură” așteptărilor, în timp ce 12,67% au afirmat ideea conform căreia corpul profesoral-didactic corespunde așteptărilor „în mică măsură”, iar – 1,40% – nu corespunde deloc.

Opiniile angajatorilor în această privință sînt mult mai critice. Astfel, în cadrul studiului „Relațiile de muncă în Republica Moldova din perspectiva companiilor”, realizat în mai-iunie 2007, s-a constatat că o problemă alarmantă o reprezintă diferența mare dintre cunoștințele profesionale deținute și cele solicitate de către companii, iar problemele se amplifică în cazul specialiștilor și a managerilor¹³.

Ar mai fi de remarcat faptul că experiența de lucru (mai ales în cazul specialiștilor/specializărilor altele decît cele din domeniul „Științe ale educației”) constituie un criteriu foarte important în procesul integrării în câmpul muncii. Studiul „Intrarea tinerilor pe piața muncii” (2009), efectuat de către Biroul Național de Statistică, demonstrează că pentru fiecare al cincilea tînăr (22%) care a avut un loc de muncă semnificativ, tranziția de la studii la muncă a avut loc instantaneu, acesta avînd deja un loc de muncă din timpul studiilor¹⁴. În baza datelor empirice, autorii investigației la care ne-am referit ajung la concluzia că șansa de a găsi un loc de muncă după părăsirea sistemului educațional este în funcție de nivelul de studii. Cu cît nivelul de studii este mai înalt, cu atît ponderea persoanelor care au loc de muncă după absolvire este mai mare¹⁵. Cercetările efectuate în România demonstrează elocvent faptul că angajatorii preferă absolvenții de master¹⁶. În baza acestor date, conchidem că programele de masterat urmează să fie cît mai flexibile, pentru a permite tuturor doritorilor de a se angaja în câmpul muncii în timpul studiilor, în domeniul corespunzător programului de învățămînt.

Una din direcțiile prioritare ale activității menite să soluționeze problema de care ne ocupăm rezidă în stimularea parteneriatelor din universități și comunitatea business, ceea ce poate produce o serie de rezultate privind dezvoltarea sustenabilă a ambelor părți, implicit și a comunității locale din care fac parte¹⁷.

Relaționarea instituțiilor de învățămînt superior cu componentele pieței forței de muncă trebuie să se desfășoare conform principiului guvernantei¹⁸. „Abordarea guvernantei presupune, în primul rînd, existența unui mediu facilitator și cooperant. În al doilea rînd, fiecare actor participant, fie că e prestator, fie că e beneficiar, este abordat în mod egal și echitabil. În al treilea rînd, toate procesele trebuie să fie transparente. Prin urmare, guvernanta în cadrul procesului de formare, orientare și inserție profesională ne oferă posibilitatea participării active și responsabile a tuturor actorilor, fie că sînt guvernamentali, fie că sînt neguvernamentali, pentru profit sau nonprofit”¹⁹.

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți își propune drept scop să reacționeze adecvat la nevoile pieței de muncă. Astfel, în baza nevoilor industriei de construcție a automobilelor sau a părților de automobile (Draxmaier (Bălți), Lear Corporation (Ungheni), Romina Cablage (Fălești) și Introscoop (Chișinău), Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, în colaborare cu Universitatea Tehnică din Moldova (UTM), USAID, Zonele Economice Libere din partea de nord a Republicii Moldova, reieșind din exigențele pieței de muncă au argumentat necesitatea instituționalizării unei noi specialități la ciclul I și organizarea cursurilor de recalificare în cadrul Centrului de formare profesională continuă. Este încurajatoare ideea cu privire la implicarea angajatorilor acestor structuri din nordul țării în designul curricular al noilor domenii de formare profesională.

Este cazul să constatăm că experiența achiziționată în procesul instituționalizării noilor specializări/specialități ne conduce la concluzia fermă că Universitatea are nevoie de mai multă libertate și flexibilitate, astfel ca să poată răspunde adecvat schimbărilor dinamice din mediul social și să ofere condițiile necesare pentru comportamente inovatoare. Experiența, deocamdată modestă a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți în domeniul de care ne ocupăm, confirmă o dată în plus concluziile unor studii anterioare, conform cărora structura internă a Universităților urmează să fie armonizată cu diversitatea de programe și servicii oferite²⁰. Programele de studii universitare trebuie să fie diversificate în funcție de cerințele și așteptările beneficiarilor direcți.

Pentru ca relaționarea dintre instituțiile de învățămînt superior și piața forței de muncă să devină o practică curentă și eficientă în procesul formării și inserției profesionale, mai întîi este nevoie ca fiecare parte să-și stabilească în mod clar care sînt prioritățile sistemice. Apoi acestea pot fi corelate, coroborate și integrate într-un cadru intersectorial, în baza parteneriatului public-privat²¹. În acest context, este cazul ca părțile implicate în acest proces de relaționare să utilizeze la maximum posibilitățile oferite de Legea nr. 179-XVI din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public-privat²².

Este de remarcat faptul că sectorul privat constată că întreprinderile se confruntă cu un deficit de cadre de o calificare suficientă și sînt nevoite și cointeresate să suporte cheltuieli pentru instruirea personalului²³. Concomitent, Agenda Națională de Business 2012-2013 propune și un set de soluții. Invocăm unele dintre acestea, axate pe necesitatea eficientizării formării specialiștilor în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicare (TIC): crearea unui grup de lucru pentru susținerea interacțiunii dintre sectorul TIC și instituțiile superioare de învățămînt.

¹¹http://www.statistica.md/statistics/dat/784/ro/PIATAFM_ocup_somajul:anul_2005.pdf.

¹²Regulamentul cu privire la studiile superioare de masterat, ciclul II, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1445 din 24 decembrie 2007, pct. 46, 47 //Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 5-7 din 11.01.2008.

¹³<http://www.businessexpert.md/index.php?r=5&s=72>.

¹⁴<http://www.google.md/search?q=intrarea+tinerilor+pe+piea%C5%A3a+muncii&hl=ro&lr=&prmd=ivns&ei=sq1TTrL5EYbh4QT14MynBw&start=70&sa=N>

¹⁵Ibidem.

¹⁶ Agenția Română de Asigurare a calității în Învățămîntul Superior. Barometrul calității-2010/<http://www.fundatiapatricui.ro/uploaded/sinteza-barometru.pdf>.

¹⁷Toderaș, Nicolae, Procesul de armonizare a politicilor formării profesionale și ocupării din Republica Moldova cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene//www.ipp.md, p. 9.

¹⁸Ibidem, p. 17.

¹⁹Ibidem, p. 18.

²⁰Ibidem, p. 17.

²¹Toderaș, Nicolae. Procesul de armonizare a politicilor formării profesionale și ocupării din Republica Moldova cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene//www.ipp.md, p. 17.

²²Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 165-166/605 din 02.09.2008.

²³http://www.viitorul.org/public/3641/ro/Agenda%20Economica_2012-13.pdf.

țământ; adaptarea **cu suportul industriei** (sublinierea ne aparține – Gh. N.) a curriculumului TIC din universități și colegii la rigorile pieței, îmbogățirea cursurilor tehnice cu materii interdisciplinare (managementul proiectelor; analiza proceselor de business), formarea abilităților de comunicare (în special scrierea și vorbirea limbii engleze) etc.²⁴.

În contextul propunerilor sus menționate, în vederea susținerii interacțiunii dintre instituțiile de învățământ și componentele pieței de muncă, ar fi rațional să se constituie o structură națională, care să se preocupe de această problemă. Or eforturile instituțiilor superioare de învățământ și ale angajatorilor nu sînt suficiente întru soluționarea acesteia. În acest sens, este relevantă experiența acumulată de către ACPART (România) – Agenția națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriatul cu Mediul Economic și Social.

Așadar, necesitatea centrării procesului de formare profesională pe nevoile beneficiarilor este conștientizată și se întreprind anumite acțiuni în vederea eficientizării acestei relaționări. În același timp, indicatorii ce reflectă rata de integrare a absolvenților în piața muncii, gradul de satisfacție a beneficiarilor de competențele absolvenților, ponderea de reprezentare a angajatorilor în organele de conducere ale instituțiilor superioare de învățământ urmează să constituie repere importante în procesul de acreditare a acestora, de muncă.

Bibliografie:

1. Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior. Barometrul calității-2010//<http://www.fundatiapatricui.ro/uploaded/sinteza-barometru.pdf>.
2. Toderaș, Nicolae, Procesul de armonizare a politicilor formării profesionale și ocupării din Republica Moldova cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene//www.ipp.md.
3. http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/piata_fortei_de_munca/Piata_Muncii_2011.pdf 8.
4. <http://www.businessexpert.md/index.php?r=5&s=72>